

Avfallsplan 2013-2020

Evaluering etter endt
planperiode

Christian Lie

1. Er målsetningene i Avfallsplan 2013-2020 nådd?

I forbindelse med utarbeidelse av ny avfallsplan for kommunene Hamar, Stange, Løten og Ringsaker (heretter kalt regionen) skal det vurderes om målsetningene satt i Avfallsplanen 2013-2020 (heretter kalt avfallsplanen) er nådd. Dette blir et viktig verktøy som hensyntas ved utarbeidelse av plan for årene som kommer.

1.1 Oppsummering:

Det er satt totalt 13 resultatmål fordelt på henholdsvis 8 målsetninger knyttet til miljø, 3 målsetninger knyttet til kunde og 2 målsetninger knyttet til økonomi og gebyr.

I tillegg til dette er det satt et hovedmål for avfallshåndteringen i regionen som lyder som følgende:

«Hamarregionen skal ha en bærekraftig og kostnadseffektiv avfallshåndtering, fornøyde avfallskunder, samt unngå forsøpling»

1.1.1 Er resultatmålene i avfallsplanen nådd etter endt planperiode?

Av 13 resultatmål vurderer vi at 8 av målene er helt nådd (grønt), 3 av målene er delvis nådd eller tiltak er satt i drift uten at resultatet enda er målbart (oransje) og 2 av målene ikke er nådd (rødt).

Resultatmål miljø

- Økning i mengde husholdningsavfall i prosent skal være lavere enn gjennomsnittet for hele landet.
- Andel restavfall levert til energiutnyttelse, eksklusiv våtorganisk (matavfall), skal innen 2015 ikke være mer enn 20 % av innsamlet mengde husholdningsavfall, fritidsbebyggelse inkludert. Det er mål om ytterligere reduksjon fram mot 2020.
- Andel restavfall fra fritidsbebyggelse skal reduseres betydelig.
- Utslipet av klimagasser på grunn av avfallshåndteringen skal reduseres i forhold til dagens nivå fram mot 2020.
- Innsamlet mengde farlig avfall fra husholdninger skal øke fram mot 2015 i forhold 2010-nivå.
- Mengde farlig avfall i restavfallet skal minst halveres og være under 50 tonn/år innen 2015.
- Kommunene skal framstå som rene og ryddige, uten ulovlige avfallsdeponier og sjenerende forsøpling på offentlige steder, langs offentlige veier og ved returpunkter og gjenvinningsstasjoner.
- Estetiske forhold skal ivaretas ved utarbeidelse av løsninger for renovasjon.

Resultatmål kunde

- Kundetilfredsheten skal være bedre enn gjennomsnittet for de kommuner og selskaper som deltar i Avfall Norges benchmarking.
- Eksisterende anlegg og oppsamlingsløsninger skal tilfredsstillende til universell utforming innen 2015.
- Det skal som hovedregel etableres felles avfallsløsninger i nye utbyggingsområder med konsentrert bebyggelse.

Resultatmål økonomi og gebyrnivå

- Gebyrene skal være lavest mulig med utgangspunkt i oppfyllelse av mål i denne planen, og ikke høyere enn gjennomsnittet i de kommuner/selskaper som deltar i Avfall Norges benchmarking.
- Ved varierende standard eller nivå på tjenesten mellom kommuner skal den enkelte kommunes andel av Hias' kostnader stå i forhold til den tjeneste som gis.

1.1.2 Hovedmål for avfallshåndteringen i regionen.

Kan det, etter å ha vurdert hvert enkelt resultatmål, sies at regionen har nådd avfallsplanens hovedmål om at «Hamarregionen skal ha en bærekraftig og kostnadseffektiv avfallshåndtering, fornøye avfallskunder, samt unngå forsøpling»?

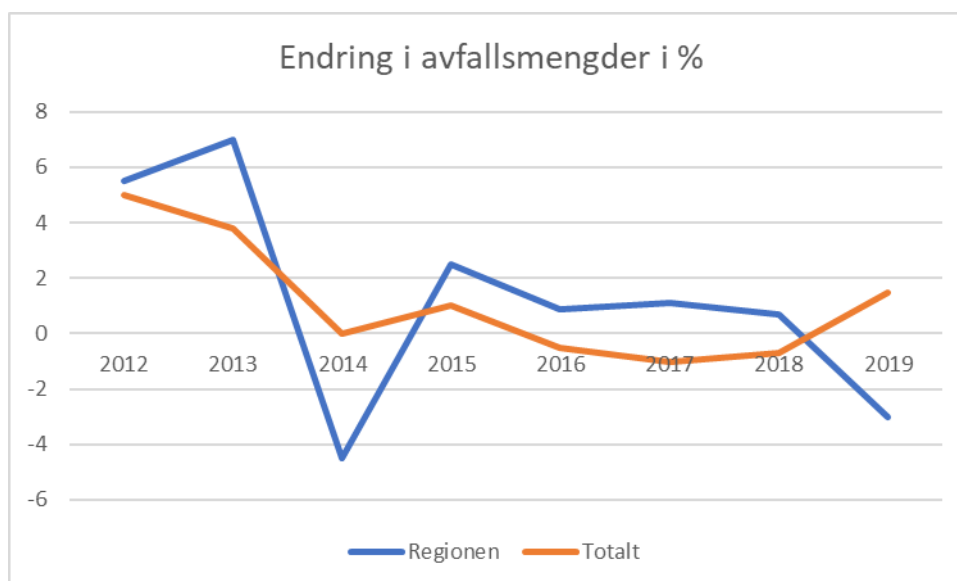
Regionen var tidlig ut med å legge til rette for kildesortering og allerede i 1995 ble det etablert 5 gjenvinningsstasjoner og ca. 50 «småsamlerne». Etter ca. 20 år med drift var det ikke lenger nok kapasitet på disse løsningene, og da spesielt småsamlerne som fungerte som returpunkt for klær, papir, drikkekartong og glass -og metallemballasje. De var heller ikke i tråd med kravet om universell utforming. Det ble vedtatt å fjerne småsamlerne og erstatte disse med en utvidet henteordning.

Kildesorteringsordningene har ført regionen til norgestoppen i materialgjenvinning. Det er lite restavfall og mengde innsamlet farlig avfall fra husholdningene øker. Regionale nedstrømløsninger for de store avfallsfraksjonene og renovasjonsbiler på biogass fra matavfall bidrar ytterligere til reduksjon i klimagassutslipp.

Oppsummert kan det konkluderes med god måloppnåelse av miljømålene. Kundetilfredsheten er god, rundt 80 poeng i kundetilfredshetsmålinger (75 = god tilfredshet). Også prisen har ligget rundt middelet i benchmarkingsundersøkelser. Med miljø- og klimamål i norgestoppen til gjennomsnittlig pris og god kundetilfredshet må vi kunne si at hovedmålet i avfallsplanen er nådd.

1.2 Resultatmål miljø

1.2.1 Økning i mengde husholdningsavfall i prosent skal være lavere enn gjennomsnittet for hele landet.

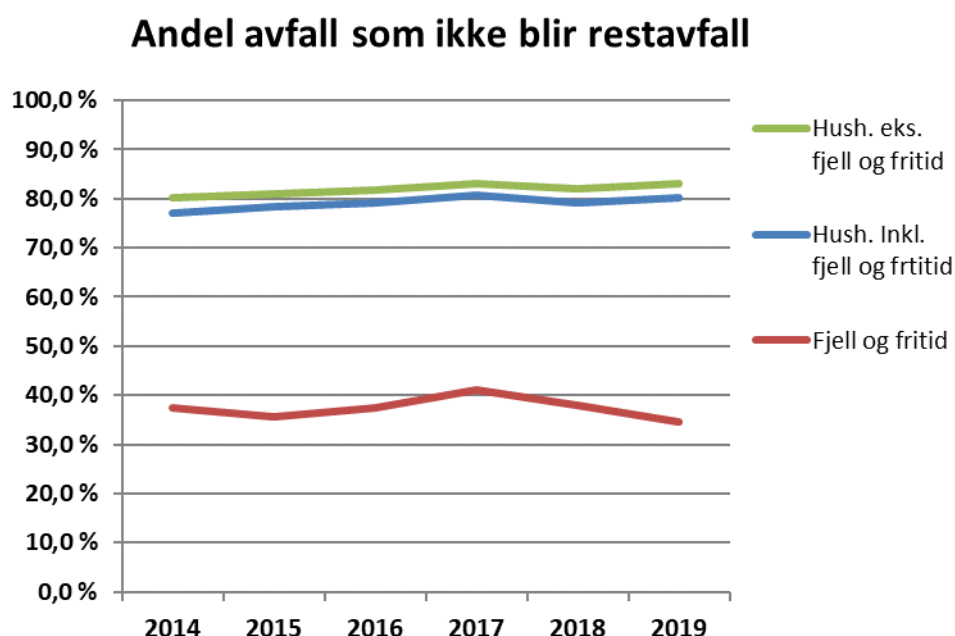
I avfallsplanperioden (2012-2019) har det totalt sett vært en økning i avfallsmengder nasjonalt på 9,1 %. Tilsvarende tall regionalt er 10,2 %.

Tiltak i forhold til dette målet er økt de siste årene, sist med bygging av kretsløpsparken og åpning av Resirkula. Det er for tidlig å måle effekten av tiltaket.

Konklusjon:

Målsettingen er ikke nådd i og med at økningen i avfallsmengder i avfallsplanperioden i regionen er høyere enn i landet totalt. Økt satsing på ombruk, redesign og reparasjon, spesielt i kretsløpsparken, bør gi uttelling i årene framover.

1.2.2 Andel restavfall levert til energiutnyttelse, eksklusive våtorganisk (matavfall), skal innen 2015 ikke være mer enn 20 % av innsamlet mengde husholdningsavfall, fritidsbebyggelse inkludert. Det er mål om ytterligere reduksjon fram mot 2020.

Sett i forhold til landet har andel restavfall i regionen vært lavt i hele avfallsplanperioden. For husholdningsavfall unntatt fritid har andel restavfall vært under 20 % fra 2015. Gjennomførte tiltak har hatt effekt, som nedlegging av småsamlere og overgang til henting av mer kildesortert avfall hjemme. Med motsatt virkning ble bleier flyttet fra matavfall til restavfall i 2018. Totalt sett endte andelen restavfall til energiutnyttelse på 19,9 % i 2019. Dette er en nedgang på 1,1 % poeng fra 2018. Hovedårsaken til dette er innføring av betaling for alt restavfall som leveres på gjenvinningsstasjonene.

Konklusjon:

Hittil i avfallsplanperioden har andel restavfall til energiutnyttelse totalt vært under 20 % to ganger; i 2017 og i 2019 og husholdningsavfall unntatt fritidsrenovasjon vært under 20 % fra 2015 og framover. Trenden er positiv, og målsettingen vurderes som nådd.

1.2.3 Andel restavfall fra fritidsbebyggelse skal reduseres betydelig.

Se grafisk fremstilling under punkt 1.2.2.

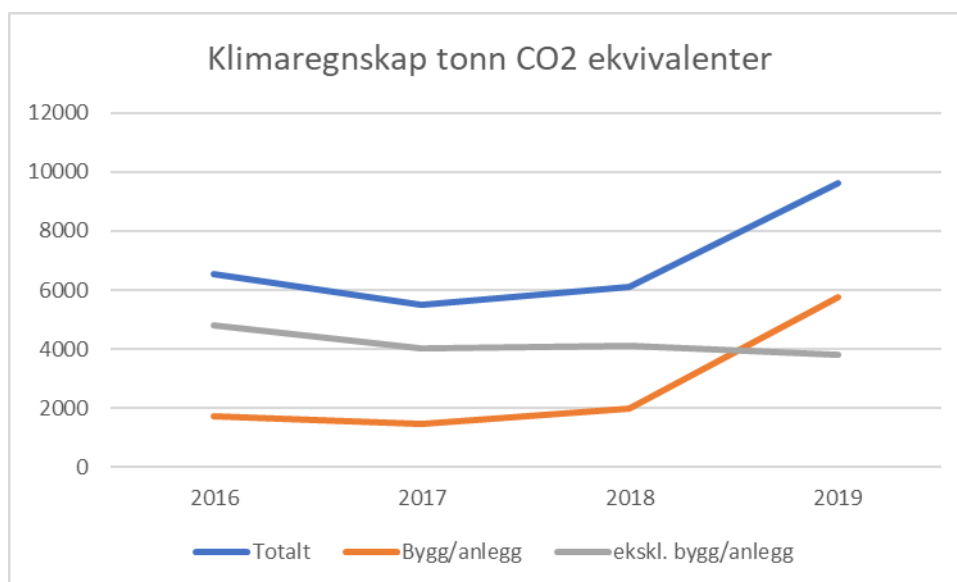
Fra 2018 er fritidsavfall fra Vang og Løiten Almenninger inkludert i statistikken.

I 2017 ble det igangsatt et prosjekt som skal redusere andel restavfall fra fritidsbebyggelse. Forslag til tiltak ble oversendt kommunene høsten 2018. I 2019 har Sirkula jobbet med tilrettelegging for mer avfallssortering på flere returpunkter for fritidsavfall, hvilket antas å ses på statistikken allerede fra 2020.

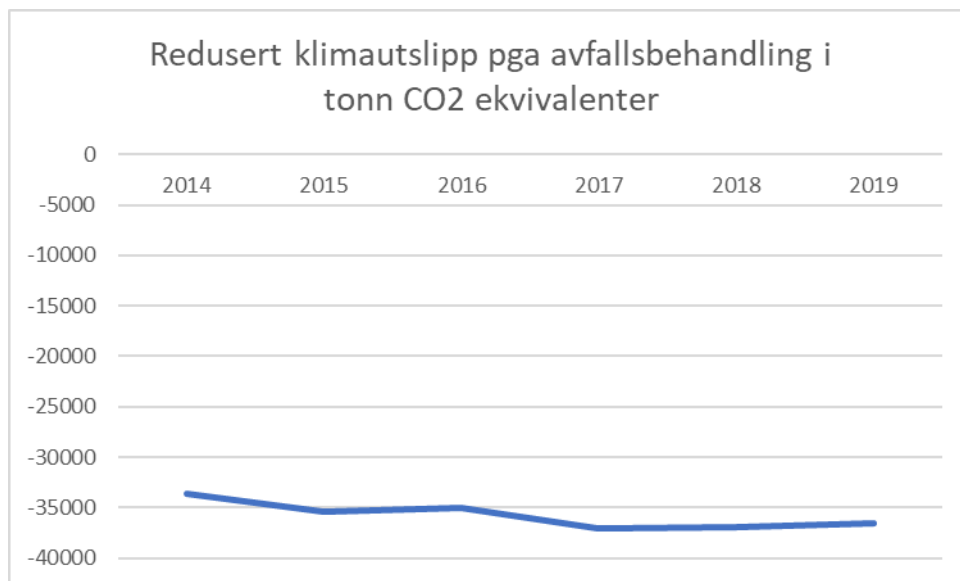
Konklusjon:

Målene i avfallsplanen er ikke nådd, men tiltakene som er satt i gang vil legge til rette for å redusere mengden restavfall fra fritidsrenovasjonsordningen, med antatt effekt allerede fra 2020.

1.2.4 Utslippet av klimagasser på grunn av avfallshåndteringen skal reduseres i forhold til dagens nivå fram mot 2020.

Sirkulas klimaregnskap har en god trend når vi ser bort fra målingen for bygg/anlegg. Her er det bygging av kretsløsparken som gir et stort negativt bidrag. I drift skal kretsløsparken være positivt for klimaregnskapet. Nedgangen i klimautslipp fra 2016 til 2017 skyldes i hovedsak overgang fra diesel til biogass som drivstoff på renovasjonsbilene.

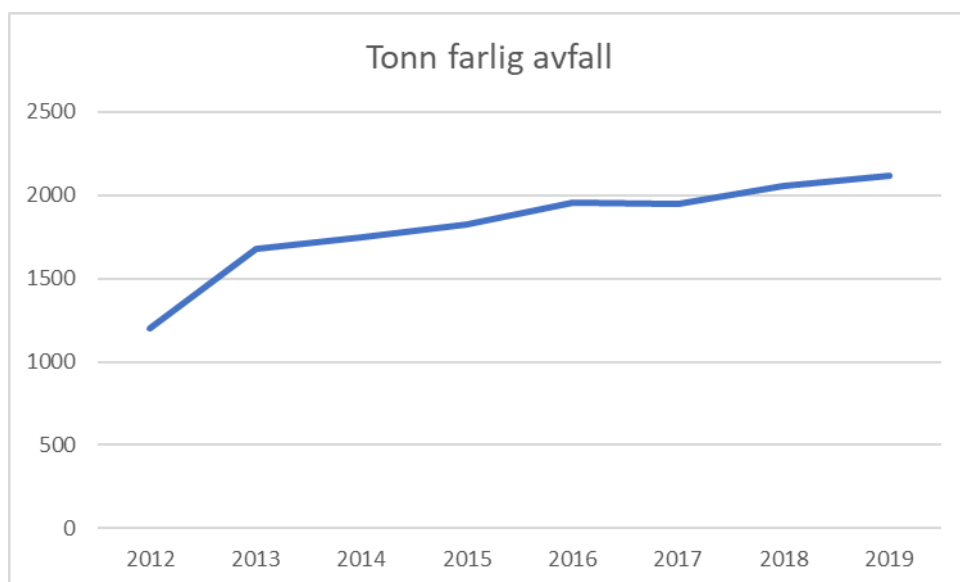
Oversikten viser den positive effekten av at andelen restavfall reduseres og at en større andel av avfallet går til materialgjenvinning. Trenden har vært god. Første år beregningen ble gjort var i 2014.

Konklusjon:

Generelt har klimapåvirkningen en positiv trend i perioden. Grunnet den store negative effekten bygging av kretsløpsparken har i 2019 vurderes måloppnåelse til oransje.

1.2.5 Innsamlet mengde farlig avfall fra husholdninger skal øke fram mot 2015 i forhold 2010-nivå.

Innsamlet mengde farlig avfall har økt hvert år siden 2011. Innsamlet mengde farlig avfall fra husholdninger økte fra 1 189 tonn i 2011 til 2 117 tonn i 2019.

Konklusjon:

Målsetningen er nådd.

1.2.6 Mengde farlig avfall i restavfallet skal minst halveres og være under 50 tonn/år innen 2015.

Sist plukkanalyse av restavfallet ble gjennomført i 2015/2016. I restavfallet som ble undersøkt var det 0,8 % farlig avfall, hvilket innebærer et anslag på farlig avfall i restavfallet på 81 tonn/år. Ny plukkanalyse gjennomføres høsten 2020.

Konklusjon:

Målsetningen er ikke nådd.

1.2.7 Kommunene skal framstå som rene og ryddige, uten ulovlige avfallsdeponier og sjenerende forsøpling på offentlige steder, langs offentlige vegger og ved returpunkter og gjenvinningsstasjoner.

Områdene rundt gjenvinningsstasjonene kontrolleres mht forsøpling hver måned. På avfallsanleggene plukkes det avfall med jevne mellomrom, og på Heggvin er det satt inn flere ressurser for rydding av flyveavfall. På det største ubemannede returpunktet er det etablert tilsyn og ryddetjeneste. Det mottas noen klager på forsøpling rundt andre ubemannede returpunkter i fritidsbebyggelse. Slike henvendelser blir raskt håndtert og avfall hentet.

Konklusjon:

Det er ikke konkretisert hvordan målsettingen skal måles. Målsetningen vurderes som nådd for Sirkulas anlegg, men her mangler vurdering fra kommunene.

1.2.8 Estetiske forhold skal ivaretas ved utarbeidelse av løsninger for renovasjon.

I renovasjonsteknisk norm blir det satt strengere krav til estetikk i boligområder. Med dette menes det at det blir satt krav til fellesløsninger i større utviklingsområde. Det skal benyttes nedgravde løsninger som passer naturlig inn i nærområdet fremfor beholdere på hjul. Det foreslås videre avfallssug i de aller største prosjektene.

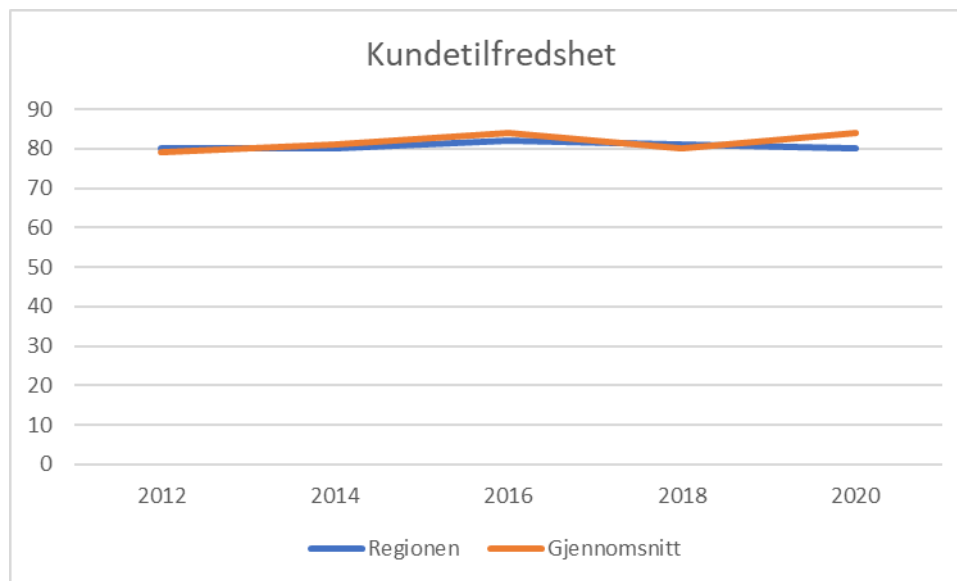
Foreslått framtidig løsning for fritidsrenovasjon innebærer at det blir færre tradisjonelle containere og flere nedgravde løsninger, som også er en bedre løsning estetisk.

Konklusjon:

Det er ikke konkretisert hvordan målsettingen skal måles. Med de tiltak som er gjort og planlegges gjennomført i løpet av de nærmeste årene vurderes målet som nådd.

1.3 Resultatmål kunde

1.3.1 Kundetilfredsheten skal være bedre enn gjennomsnittet for de kommuner og selskaper som deltar i Avfall Norges benchmarking.

Siste kundetilfredshetmåling er gjennomført våren 2020. I avfallsplanperioden har kundetilfredsheten ligget litt over, litt lik og litt under benchmark, dvs. i snitt omtrent på middelet.

Konklusjon:

Måloppnåelse er nær målsetting og vurderes til oransje.

1.3.2 Eksisterende anlegg og oppsamlingsløsninger skal tilfredsstillere kravene til universell utforming innen 2015.

I forarbeidet til avfallsplan 2013-2020 ble det gjort vurderinger av hvilke deler av avfallsløsningen som var en utfordring i forhold til kravet om universell utforming. Småsamlerne ble identifisert som ikke i tråd med krav til universell utforming. Småsamlerne ble fjernet i 2016 og erstatt av ekstra beholdere hjemme. Det er fortsatt elementer i avfallsløsningen som kan bli bedre tilrettelagt, som containere til fritidsrenovasjon. Ved nyetableringer og utskiftinger blir krav til universell utforming ivaretatt. Det samme gjelder i forhold til informasjonsmateriell etc. Det er ikke gjort vurdering i forhold til dette målet når det gjelder avfallsløsninger i offentlig rom.

Konklusjon:

I forhold til fokuset på småsamlerne i avfallsplan 2013-2020 rapporteres målet som nådd.

1.3.3 Det skal som hovedregel etableres felles avfallsløsninger i nye utbyggingsområder med konsentrert bebyggelse.

Sirkula har sett på nye prosjekter fra 1.9.17 til 31.8.19. I 12 prosjekter som består av boliger større enn 4/6 mannsboliger, etablerte 75 % felles avfallsløsninger. Undersøkelsen gir ikke et absolutt tall, men en indikasjon på størrelsesordenen. Teknisk norm skal ferdigstilles i løpet av 2020. Felles avfallsløsninger blir da et krav.

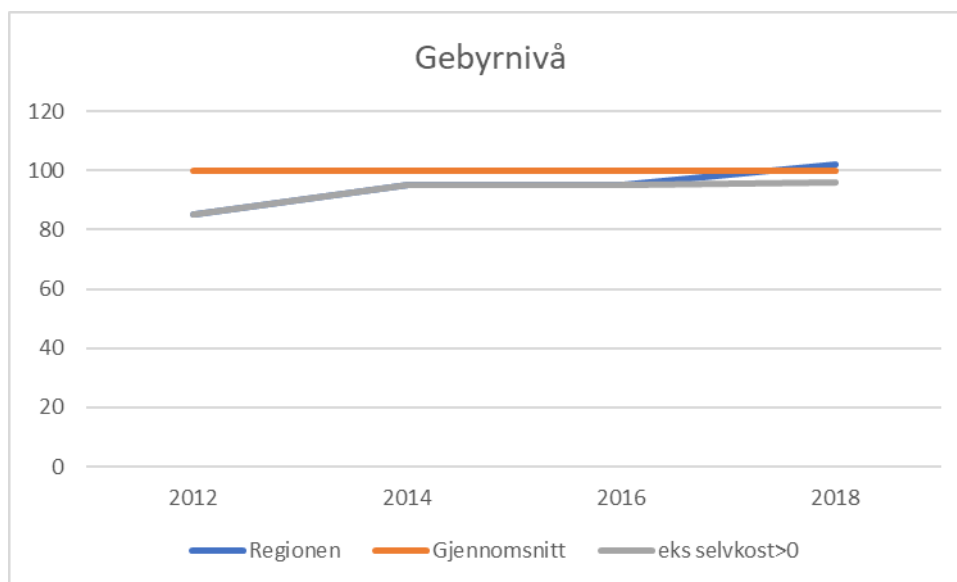
Konklusjon:

Basert på redegjørelsen over rapporteres målet som nådd.

1.4 Resultatmål økonomi og gebyrnivå

1.4.1 Gebyrene skal være lavest mulig med utgangspunkt i oppfyllelse av mål i denne planen, og ikke høyere enn gjennomsnittet i de kommuner/selskaper som deltar i Avfall Norges benchmarking.

Gebyrnivået har i perioden ligget noe under gjennomsnittet i Avfall Norges benchmarking. Unntaket er 2018 (tall fra 2017) hvor gebyret lå 2 % over. I 2017 ble det hentet inn igjen i underkant av 900' til dekning av tidligere års underskudd. Fratrasket dette overskuddet i selvkost, lå gebyret 4 % under gjennomsnittet. I årene 2014-2016 var det et underskudd på selvkost. Grovt sett var kostnader til innsamling rimeligere enn gjennomsnittet, mens kostnader til gjenvinningsstasjoner og støttefunksjoner var høyere i 2017.

Ny måling gjennomføres i 2020 basert på 2019-tall.

Konklusjon:

Målet om gebyrnivå er nådd, men det ligger et akkumulert underskudd på selvkost, som skal hentes inn igjen i årene 2018-2022.

1.4.2 Ved varierende standard eller nivå på tjenesten mellom kommuner skal den enkelte kommunes andel av Hias' kostnader stå i forhold til den tjeneste som gis.

Det har hele tiden vært forskjellige standarder i renovasjonsordningen. Ringsaker kommune har hatt andre krav til henteavstand og veitype enn Hamar, Løten og Stange. Kostnaden dette har medført har blitt fakturert ekstra til Ringsaker kommune. Andre ordninger det faktureres spesifisert til hver kommune er fritidsrenovasjon og delegert myndighet.

Fra andre halvdel i 2020 blir forskjellen på kommunenes ordninger redusert.

Konklusjon:

Denne målsetningen er nådd.